

TYÖNHAKIJALLE &
TYÖNANTAJALLE

Muutosturva

www.mol.fi

Työllistymisen ja muutosturvan toimintamalli

Työllistymistä ja muutosturvaa koskeva toimintamalli parantaa työntekijän asemaa tilanteissa, joissa hän on vaarassa tulla irtisanotuksi tai hänet on irtisanottu taloudellisten tai tuotannollisten syiden perusteella.

Muutosturvan toimintamallia on laajennettu siten, että se koskee entistä paremmin myös määräaikaisessa työsuhteessa olevia ja 180 päivän ajaksi lomautettuja tai lomautettuina olleita.

Toimintamalli tehostaa työntekijöiden, työnantajien ja työ- ja elinkeinotoimistojen (TE-toimistojen) yhteistyötä.

Muutosturvan toimintamalli sisältää

- irtisanotun palkallisen vapaan uuden työn etsimistä varten
- työllistymistä edistävien palveluiden ajalta korotettuna maksettavan työttömyyspäivärahan, mikä tarkoittaa ansiopäivärahassa muutosturvan ansio-osaa ja peruspäivärahassa muutosturvalisää
- työllistymissuunnitelman.

Muutosturvan toimintamallissa on lisätty myös työnantajan ilmoitus- ja neuvotteluvollisuutta. TE-toimisto toteuttaa muutosturvaa tehostetuilla palveluillaan.

Muutosturvan toimintamalli toteutetaan työnantajan, työntekijän ja TE-toimiston yhteistyönä.

Muutosturvan palvelunumero 010 19 4910

TYÖNHAKIJA

Muutosturva tukee työnhakijaa irtisanomistilanteissa

Työllistymisen ja muutosturvan toimintamalli lisää työntekijän turvaa irtisanomistilanteissa ja pitkäkestoisissa lomautuksissa, antaa tukea työnhaussa sekä auttaa työllistymään mahdollisimman nopeasti uudelleen. Muutosturvan toimintamalli lisää mahdollisuuksia osallistua työllistymistä edistäviin toimiin sekä parantaa ja ylläpitää työnhakijan ammatillista osaamista.

Muutosturvan piiriin kuuluminen edellyttää taloudellisista tai tuotannollisista syistä irtisanotulta työntekijältä

- rekisteröitymistä työnhakijaksi TE-toimistoon
- vähintään kolmen vuoden työhistoriaa yhden tai useamman työnantajan palveluksessa.

Muutosturvan piiriin kuuluminen määräaikaisessa työsuhteessa olleelta edellyttää

- rekisteröitymistä työnhakijaksi TE-toimistoon
- määräaikaista työsuhdetta tai useita määräaikaisia työsuhteita samaan työnantajaan keskeytyksittä vähintään kolme vuotta tai määräaikaisia työsuhteita vähintään 36 kuukaudelta viimeksi kuluneiden 42 kuukauden aikana **tai**
- työhistoriaa saman tai eri työnantajien työssä yhteensä vähintään viisi vuotta työsuhteen päättymistä edeltäneiden seitsemän vuoden aikana. Tämän edellytyksen osalta aiempien

työsuhteiden päättymissyylä ei ole merkitystä.

Muutosturvan piiriin kuuluminen lomautetulta edellyttää

- rekisteröitymistä työnhakijaksi TE-toimistoon
- lomauttamista vähintään 180 päiväksi ja vähintään kolmen vuoden mitausta työhistoriaa **tai**
- yhdenjaksoista 180 päivän lomautusta ja vähintään kolmen vuoden työhistoriaa.

Työntekijä katsotaan lomautetuksi vähintään 180 kalenteripäiväksi myös silloin, kun lomautuksen kestoksi on lomautusilmoituksessa merkitty ”toistaiseksi”, ellei lomautuksen arvioida kestävän alle 180 kalenteripäivää.

Muutosturvan piiriin kuuluu myös henkilö, joka irtisanoutuu itse lomautuksen kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 200 päivää ja hänellä on kolmen vuoden työhistoria.

Työllistymissuunnitelma muutosturvan piiriin kuuluvalle

Työllistymissuunnitelmalla parannetaan työntekijän mahdollisuuksia työllistyä esimerkiksi koulutuksen ja työharjoittelun avulla. Työllistymissuunnitelma tehdään yhdessä TE-toimiston virkailijan

kanssa. Se sisältää kartoituksen työnhakijan tilanteeseen sekä suunnitelman, jossa sovitaan omatoimisesta työnhauasta ja työnhaun tukemisesta sekä työ- ja elinkeinohallinnon palveluista, joilla edistetään työnhakijan nopeaa ja pysyvää työllistymistä uuteen työpaikkaan.

Irtisanomisaikana on oikeus palkalliseen työllistymisvapaaseen

Jokaisella työntekijällä, joka irtisanotaan tuotannollisista tai taloudellisista syistä, on irtisanomisaikanaan oikeus palkalliseen vapaaseen. Työllistymisvapaa-ajan pituus on 5–20 työpäivää, ja se määräytyy työsuhteen keston ja irtisanomisaikana mukana.

Muutosturvan piiriin kuuluva työntekijä voi käyttää vapaata työllistymissuunnitelman laatimiseen tai työllistymissuunnitelmassa sovittuihin toimenpiteisiin, kuten työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen osallistumiseen.

Irtisanotulla on oikeus palkalliseen vapaaseen myös silloin, kun hän hakee työtä omatoimisesti tai TE-toimiston avustuksella, menee työhaastatteluun tai osallistuu uudelleensijoitusvalmennukseen.

Vapaasta ei saa aiheutua työnantajalle merkittävää haittaa, ja siitä on ilmoitettava työnantajalle aina mahdollisimman ajoissa.

Palkallinen vapaa ei koske lomautettuja eikä määräaikaisessa palvelussuhteessa

olevia työntekijöitä. Oikeutta työllistymisvapaaseen ei ole myöskään silloin, jos työsuhteeseen päättyy työntekijän irtisanomiseen työnantajan konkurssin tai kuoleman takia.

Muutosturvan ansio-osa tai peruspäivärahan muutosturvallisä korottavat työttömyyspäivärahaa

Muutosturvan ansio-osa tai peruspäivärahan muutosturvallisä maksetaan muutosturvan piiriin kuuluville työttömyyspäivärahan korotuksena työllistymistä edistäviin palveluihin osallistumisen ajalta, jos palvelusta on sovittu henkilökohtaisessa työllistymissuunnitelmassa.

Lisätietoa saa
työttömyyskassoilta
ja KELAsta.

TYÖNANTAJA

Työnantajalla on ilmoitus- ja tiedottamisvelvollisuus

Työnantajan tehtävänä on selvittää taloudellisilla ja tuotannollisilla perusteilla irtisanottavalle työntekijälle TE-toimiston tarjoamat palvelut irtisanomistilanteissa. Työnantajan on huolehdittava siitä, että työntekijä saa riittävästi oikeaa tietoa muutosturvasta ja sen toimintamallista.

Työnantaja tiedottaa irtisanottavalle hänen oikeudestaan

- julkisen työvoimapalvelulain mukaiseen työllistymissuunnitelmaan **ja**
- työttömyysturvalain mukaiseen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta korotettuna maksettavaan työttömyyspäivärahaan eli ansiopäivärahan muutosturvan ansio-osaan ja peruspäivärahan muutosturvalisään.

Ennen yhteistoimintaneuvottelujen alkamista työnantaja antaa

- henkilöstöryhmän edustajalle kirjallisen neuvotteluesityksen **ja**
- arvion irtisanomisten laajuudesta **sekä**
- toimenpiteiden aikataulusta.

Tiedot annetaan myös TE-toimistolle.

Työnantaja ilmoittaa TE-toimistolle lomautuksesta, jos lomautus kohdistuu vähintään 10 henkilöön.

Työnantajan tehtävänä on ilmoittaa muutosturvan piiriin kuuluvien työn-

tekijöiden irtisanomisesta tai määräaikaisen työsuhteen päättymisestä viipymättä TE-toimistolle. Lisäksi työnantaja antaa työntekijän suostumuksella TE-toimistolle työntekijän koulutusta, työtehtäviä ja työkokemusta koskevat tiedot. Näin irtisanotun henkilön työllistymistä tukevien toimenpiteiden suunnittelu ja työllistymissuunnitelman tekeminen nopeutuvat.

Työnantajan on laadittava työllistymistä edistävä toimintasuunnitelma

Työnantajalla on muutosturvan toimintamallin mukaan tehostettu neuvotteluvollisuus työvoiman vähentämistilanteissa. Työnantajan on annettava henkilöstöryhmän edustajille esitys työllistymistä edistäväksi toimintasuunnitelmaksi yhteistoimintamenettelyn alkaessa.

Toimintasuunnitelma laaditaan aina, kun irtisanomisuuhka koskee vähintään kymmentä työntekijää.

Työnantajan on huolehdittava riittävästä muutosturvatiiedosta.

Suunnitelmassa kerrotaan neuvotteluiden ja menettelytapojen lisäksi suunniteltujen työvoimapalveluiden käytämisestä sekä siitä, miten työnantaja edistää työntekijän työnhakua ja koulutusta. Lopullinen toimintasuunnitelma valmistellaan yhdessä henkilöstön kanssa osana yhteistoimintamenettelyä.

Alle kymmentä henkilöä koskevissa irtisanomisissa työnantaja esittää yhteistoimintamenettelyssä toimintaperiaatteet, joilla hän tukee irtisanomisajan kuluessa työntekijän oma-aloitteista hakeutumista muuhun työhön tai koulutukseen sekä työllistymistä julkisen työvoimapalvelun avulla.

Irtisanomisia koskevan yhteistoimintamenettelyn yhteydessä on tehtävä tarvittavat muutokset myös yhteistoimintalain mukaiseen henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan. Tarkoituksena on selvittää, aiheuttavatko irtisanomiset ja mahdolliset toimintojen uudelleenjärjestelyt muutoksia työhön jäävän henkilöstön tehtäviin ja koulutustarpeisiin.

Työnantajalla, jolla ei ole yhteistoimintalain mukaista neuvotteluelvoitetta, on velvollisuus kertoa työntekijälle irtisanomisen perusteiden ja vaihtoehtojen lisäksi TE-toimistolta saatavista työvoimapalveluista.

TE-TOIMISTO

Työ- ja elinkeinotoimisto toteuttaa muutosturvaa

TE-toimistot tiedottavat työllistymisen ja muutosturvan toimintamallista sekä neuvovat ja auttavat työnantajia ja työntekijöitä sen toteuttamisessa. TE-toimistoissa työskentelee nimettyjä muutosturva-asiantuntijoita, jotka vastaavat työ- ja elinkeinohallinnon palveluista muutosturvatilanteissa.

Kun työnantaja on tiedottanut TE-toimistolle yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämisestä, TE-toimisto ottaa viipymättä yhteyttä työnantajaan.

TE-toimisto

- kartoittaa yhdessä työnantajan ja henkilöstön edustajien kanssa irtisanomistilanteessa julkisten työ- ja elinkeinohallinnon palvelujen tarjoamat mahdollisuudet
- avustaa tarvittaessa työnantajan toimintasuunnitelman tai vastaavien toimintaperiaatteiden laadinnassa **sekä**
- sopii palvelujen tarjoamisesta sekä niiden järjestelystä.

Muutosturvan piiriin kuuluvat myös ne tuotannollisista ja taloudellisista syistä johtuvat henkilöstön vähennykset, joissa irtisanottavien määrä on vähäinen. Lisäksi siihen kuuluvat edellä mainitulla

tavalla määritellyt määräaikaiset työntekijät ja lomautetut henkilöt.

Työ- ja elinkeinotoimistot tarjoavat muutosturvatilanteissa erilaisia palveluja, mm.

- infotilaisuuksia työntekijöille
- työnhakupalveluita
- työnvälitystä
- työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta
- työkokeilua
- yrittäjyyteen liittyvää neuvontaa ja tukea alkavalle yrittäjälle
- muita ammatillisia valmiuksia kehittäviä palveluita.

Työllistymis-
suunnitelma
tehdään
TE-toimistossa.

TE-toimisto voi tukea myös liikkuvuusavustuksin työtöntä ja työttömyyden uhkaamaa työnhakijaa uuden työpaikan saannissa. TE-toimistosta haettavia liikkuvuusavustuksina maksettavia etuuksia ovat matkakustannusten ja muuttokustannusten korvaukset.

Matkakustannusten korvausta voidaan maksaa työttömälle tai työttömyyden uhkaamalle työnhakijalle, kun hän hakeutuu työhön työssäkäyntialueensa ulkopuolelle. Korvausta voidaan maksaa matkasta työhönottohaastatteluun, neuvottelemaan työsopimuksesta sekä silloin, kun työnhakija siirtyy uuteen työpaikkaan.

Muuttokustannusten korvausta voi saada muutosturvan piiriin kuuluva työnhakija, kun hän siirtyy uuteen työhön työssäkäyntialueensa ulkopuolelle. Muuttoavustusta maksetaan niistä kustannuksista, jotka aiheutuvat asuin- ja taimiston muutosta uudelle työpaikkakunnalle.

Muutosturvan piiriin kuuluva työnhakija voi saada muuttokustannusten korvausta, jos

- uusi työpaikka sijaitsee Suomessa työnhakijan työssäkäyntialueen ulkopuolella
- työaika uudessa työpaikassa on vähintään 18 tuntia viikossa
- työ kestää vähintään 6 kk
- avustusta on haettu TE-toimistosta ennen työsuhteen alkamista.

Muutosturvaan liittyvät keskeiset lait

- Työsopimuslaki (55/2001)
- Laki yhteistoiminnasta yrityksissä (334/2007)
- Laki julkisesta työvoimapalvelusta (1295/2002)
- Työttömyysturvalaki (1290/2002)

Lait löytyvät valtion säädöstietopankista Finlexistä osoitteessa www.finlex.fi.

Työlinjan palvelunumerot

Henkilöasiakkaat

Työnhakijaksi ilmoittautuminen,
avoimet työpaikat, työnhaun
muutostiedot, TE-toimistojen palvelut,
opastus verkkoasiointiin

010 19 4904

tyolinja@te-toimisto.fi

Yritys-, yhteisö- ja työnantaja-asiakkaat

Avoimen työpaikan ilmoittaminen,
TE-toimistojen palvelut, opastus
verkkoasiointiin, oleskelulupaneuvonta

010 19 4907

tyolinja@te-toimisto.fi

Koulutusneuvonta

010 19 4901

koulutusneuvonta@te-toimisto.fi

Muutosturvaneuvonta

010 19 4910

tyolinja@te-toimisto.fi

Työttömyysturvaneuvonta

010 19 4911

Siviilipalvelusasiat

010 19 4903

Puhelujen hinnat

010 19 -alkuisiin lankaliittymästä paikallisverkkomaksu,
matkapuhelimesta matkapuhelinmaksu

www.mol.fi

Kansaneläkelaitos
Työttömyyskassojen yhteisjärjestö

www.kela.fi
www.tyj.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö

www.tem.fi
www.stm.fi

AKAVA Ry.
Elinkeinoelämän keskusliitto ry.
Kirkon sopimusvaltuuskunta
Kunnallinen työmarkkinalaitos
Suomen ammattiliittojen
keskusjärjestö SAK ry.
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry.
Valtion työmarkkinalaitos

www.akava.fi
www.ek.fi
www.kisv.fi
www.kuntatyönantajat.fi
www.sak.fi
www.sttk.fi
www.vm.fi